

BOUWSTENEN

VOOR SOCIAAL

Corporaties

16 mei 2019 – Utrecht

Doel van de dag

- Bespreken hoe beter grip krijgen op verduurzaming BOG/MOG voorraad
- Bespreken van strategische vraagstukken
- Uitwisselen kennis en praktijkvoorbeelden

@BouwstenenvS

Programma

- Welkom en 1-min pitches
- Rondleiding en presentatie Mitros
- Verduurzaming BOG/MOG
- Strategie (behouden / afstoten)
- Transformatie
- Splitsen van panden
- Afsluiting en borrel

Pitches

- Introduceer jezelf en je organisatie
- Pitch waar je ervaring in hebt / mee kunt helpen
- Pitch waar je naar opzoek bent
- In 1 min...

1. Verduurzamen

Casper Kok en Gerdi Berkers
Rondleiding en stand van zaken verduurzaming Mitros

Landelijke afspraken

Vastgelegd in:

- Energie-akkoord (2013)
- [Interbestuurlijk programma](#) (IBP 2018)
- concept Klimaatakkoord gebouwde omgeving (2018)

Doelen/(concept) afspraken

- 2020 2,5 PetaJoule energiebesparing
- 2020 BENG voor nieuwbouw (zo opgeleverd dat het van het gas af kan)
- 2030 50% CO2 reductie tov 1990 (1Mton)
- 2040 circulair, energieneutraal, 95% CO2 reductie tov 1990 en circulair

Stand in corporatieland 2016

	De Key DuWO HaagWonen Havensteder Mitros	Rochdale Servatius SSH Stadgenoot Staedion	Vestia Woonbron Ymere
	Delta Wonen Eigen Haard	Woonbedrijf SWS Volkshuisvestiging Arnhem	
	De Alliantie Bo-ex GoedeStede	Habion Lefier Nijestee	Portaal Talis Woonstad

Waar staat de corporatie nu?

Wat betreft woningen

Waar staat de corporatie nu?

Wat betreft BOG/MOG

Routekaart Bouwstenen

Route verduurzaming maatschappelijk vastgoed

Routekaart Bouwstenen

Aanpak verduurzaming

Tijd

2019

2030

2050

Natuurlijke momenten

Maatschappelijke vraag/druk:

- Leerlingen/ouders
- Gebruikers/burgers
- Politiek/bestuur
- Omgevingsdienst

Initiatiefnemers

Losse maatregelen / laaghangend fruit:

- 5 jaars maatregelen Wm
- Zonnepanelen

Kennis (o.a. praktijkervaring)
Geld (onderhoudsbudget, eigen vermogen en subsidies)
Wet Milieubeheer

Inpassing in het normale werk:

- Nieuwbouw/renovatie gebouwen of bouwdelen (ENG-als optie)
- Uitvoeringsdata op orde, portefeuillesturing
- Onderhoud van MJOP naar DMJOP
- Inregelen installaties
- Inpassen in (huur)overeenkomsten, inkoop en subsidievoorwaarden

Kennis
Andere routines/spelregels

Meer draagvlak

- Gebruikers/leerlingen/docenten
- Medezeggenschapsraden
- Verenigings-/stichtingsbesturen
- Extra kennis (uitwisseling en ontwikkeling)
- Extra investering
- Innovatie technisch en organisatorisch (product en procesinnovatie)

Extra / anders

Integrale route gereed in 2020

Volgende stap

Andere gebouwen

- **Optimaliseren ruimtegebruik;**
Voor hele **portefeuille** in plaats van **deelpartefeuilles** (onderwijs, sport, enz.)
- **Gebouw als energie-opwekker**, gasloos, slim en met andere materialen
- **Anders aansturen;** eindnormering (kWh/m² in 2021), prestatiebesturing, **sturingsdata** (datastelsel in 2021), anders **organiseren** en anders financieren (oa NIA/ Invest NI, Nationaal energiebesparingsfonds) en andere wetten
- **Andere uitvoering** o.a. **anders contracteren** (innovatief aanbesteden).

Ander gebruik

- **Nieuwe concepten**
- **Prioritering SDG's** (duurzaamheidsdoelen) en vertaling naar bedrijfsplan, exploitatie
- **Optimaliseren ruimtegebruik** (delen, roosteren en routes),
- **Energiecoach/duurzaamheidscoach/green offices**
- **Afspraken met huurders/gebruikers**

Meer afgestemd met de omgeving

- Vertaling naar **ruimtestrategieën**
- **Regionale Energiestrategie (RES)**
- **Gasloze wijken**
- **Warmtestrategieën (plan 2021)**
- **Lokale/regionale afspraken**
- **Innovatieprogramma (KIA)**,
- **Omgevingswet (vanaf 2012)**

Optimaliseren

Wat nodig voor volgende stap?

- Voor BOG/MOG gebouwen
- Voor BOG/MOG in kader van wijkaanpak (aardgasvrij)
- Voor BOG/MOG in kader van Regionale Energie Strategieën

In Control 2019

Vragen

- Welke informatie mis je en zou je willen hebben om beter te sturen?
- Welke informatie is nu wel aanwezig maar niet toegankelijk?
- Welke informatie zou openbaar kunnen zijn?
- Welke koppelingen tussen informatie zou je graag zien en waarom?
- Welke informatie zou beter gestandaardiseerd kunnen worden?
- Is het een optie energiegegevens aan de BAG te koppelen?
- Andere vragen???

Hoe te beantwoorden?

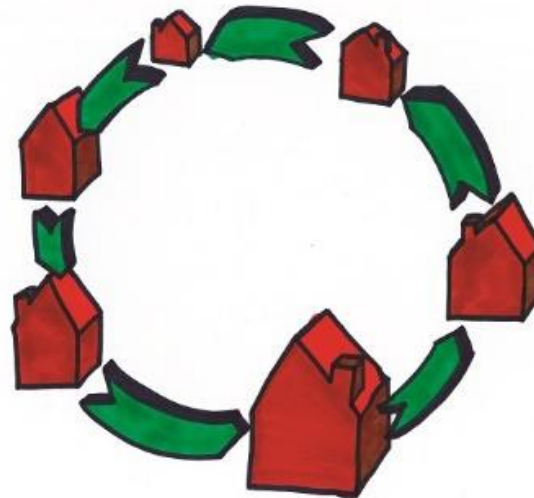
Doe ook mee op 19 juni 2019

@BouwstenenvS

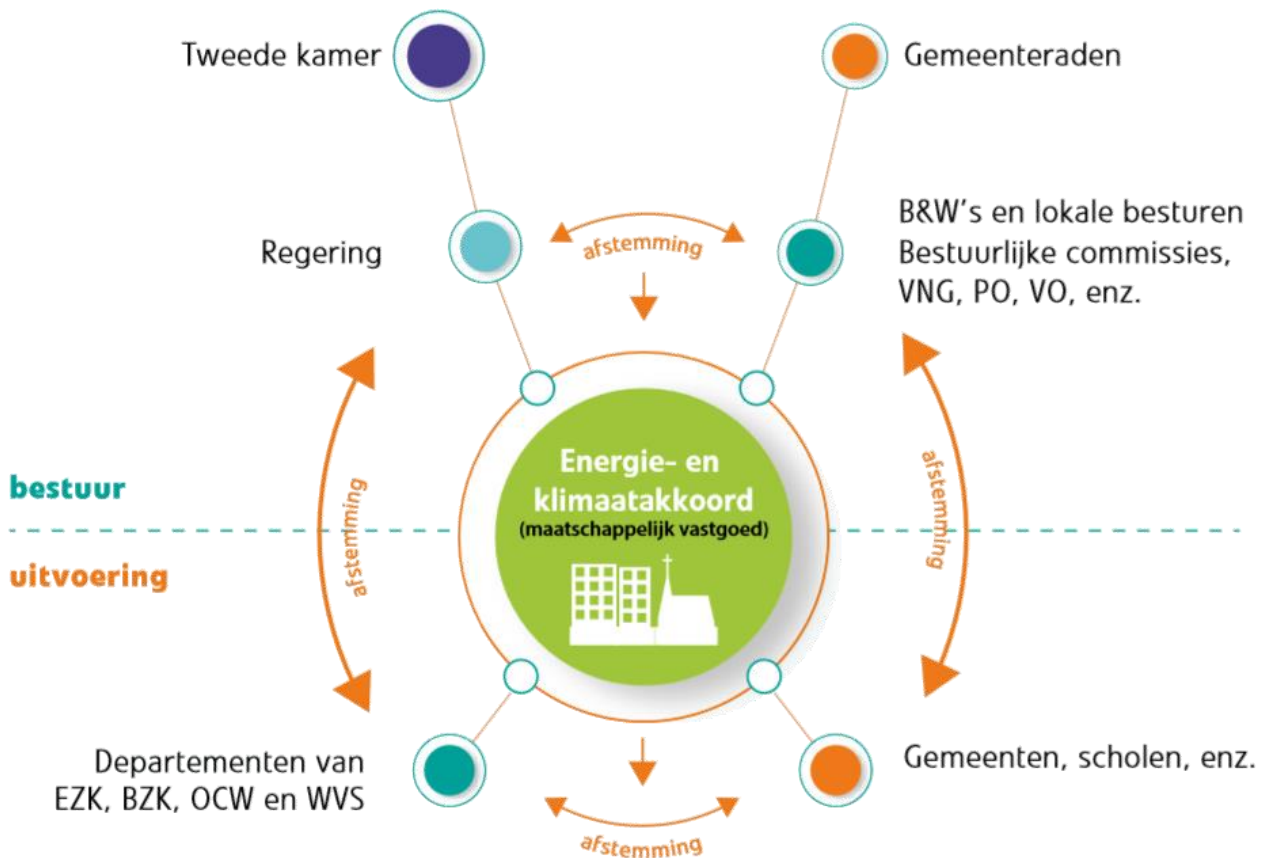
Acties circulair en duurzaam?

- Gaat ook over materiaal gebruik en sociale duurzaamheid
- Nederland circulair in 2050 (2016), Grondstoffenakkoord 2017, Transitieagenda bouw 2018 – 2023, Circulaire economie (2018)
- Landelijke acties vanuit de sector?

Idee voor betere samenwerking

Wat is de plek van corporaties hierin?

2. Strategie; behouden of afstoten

Welke afwegingen moeten hierbij gemaakt worden?
Welke keuzes worden hierin gemaakt en waarom?
Gebeurt dit complexmatig of op een andere manier?

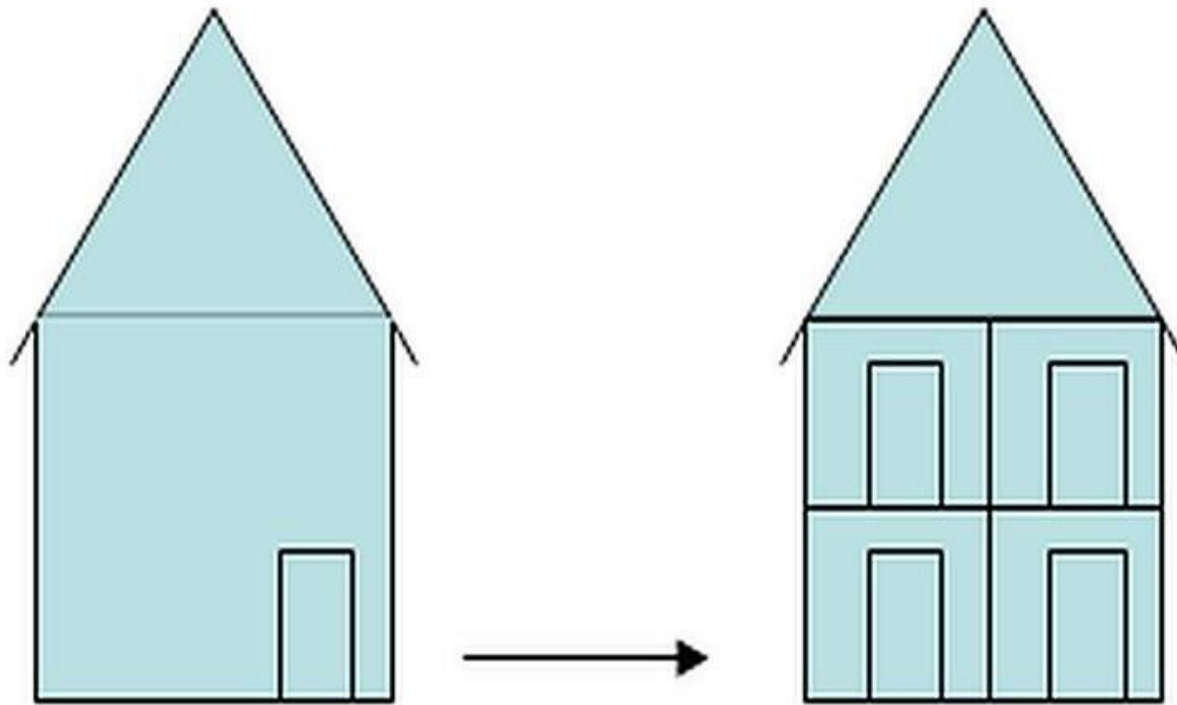

3. Transformatie

Wat zijn de risico's van het omzetten van BOG naar MOG?
Hoe ga je om met het uitplaatsen van huurder?
Ervaringen met transformeren?

4. Splitsen van panden

Welke voorbereidingen moeten getroffen worden en hoe pak je de administratieve en juridische zaken aan?

Volgende keer

- Themas?
- Trekker

BOUWSTENEN

VOOR SOCIAAL

**Wel thuis en tot ziens,
bijvoorbeeld op:**

- **6 juni; actualiteitencollege infoplicht**
- **19 juni; informatiemanagement**
- **bijeenkomst na zomer**
- **28 november (jaarbijeenkomst)**

